

УДК
[7.012:687.016]
(520)"19/20"

DOI:10.30857/2617-
0272.2020.4.14.

ШЕВЧУК Х. І.
Львівська національна академія мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ В КОЛЕКЦІЯХ ЯПОНСЬКИХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

Мета роботи – дослідити характерні прояви деконструкції в творчості японських дизайнерів одягу, проаналізувати основні методи проектування та проектно-композиційні особливості фешн-деконструкції.

Методологія. Методологічною базою даної статті є системно-інформаційний та візуально-аналітичний методи дослідження. Застосовано структурний аналіз трансформацій художньо композиційних елементів та метод порівняльно-історичного аналізу.

Результати дослідження. Виявлено основні принципи та прийоми деконструкції в дизайні одягу. Визначено проектно-композиційні особливості деконструкції (форма, силует, конструкція, пластика, фактура, декор, колористичне вирішення костюму) в творчості японських дизайнерів одягу. Систематизовано та узагальнено основні принципи деконструкції у творчості Рей Кавакубо, Іссеї Міяке, Йоджі Ямамото, простежено, які комбінації ознак притаманні кожному з дизайнерів, проаналізовано їх спільні та відмінні ознаки.

Наукова новизна полягає у визначенні та систематизації основних проектно-композиційних особливостей деконструкції в дизайні одягу. Проаналізовано основні принципи деконструкції в колекціях японських дизайнерів одягу, підкреслено важливість концептуальної складової їх творчості.

Практична значущість. Системний аналіз характеристик деконструкції в дизайні одягу дає можливість її якісно нових інтерпретацій та проектування унікальних колекцій одягу. Матеріали статті можуть бути використані у наукових дослідженнях, присвячених деконструкції.

Ключові слова: дизайн костюму; проектування одягу; деконструкція; деконструктивізм; японський дизайн; постмодернізм.

Вступ. Пошук нових композиційних рішень та методів формотворення є невід'ємною складовою проектування унікальних колекцій одягу. Радикальною відповіддю на пошуки інноваційних рішень у створенні одягу прозвучав деконструктивізм. Закріпивши свої позиції в дизайні одягу наприкінці минулого століття, деконструктивізм не втрачає своєї актуальності й донині. Інтелектуальність та концептуалізм в творчості японських дизайнерів одягу, таких як Іссеї Міяке, Рей Кавакубо та Йоджі Ямамото вперше продемонстрували суттєві зміни підходів до проектування одягу, а філософія деконструктивізму в їхніх колекціях набувала нових значень та сенсів. Запропоновані японцями принципи створення модного одягу активно

розвивались в творчості європейських дизайнерів, зокрема бельгійців – Анн Демельмейстер, Мартіна Марджієли, Дриса ван Нотена тощо.

Введення в процес створення одягу елементів деконструкції сьогодні активно прослідковується в дизайнерських колекціях, тому її дослідження та аналіз в контексті постмодерністської культури є такими актуальними.

Аналіз попередніх досліджень. Передумови виникнення, розвитку та загальна концепція деконструкції розглядалась в роботах відомих зарубіжних дослідників моди, таких як Бонні Інґліш [4], Александр Ф'юрі [1], Франсуа Бодо [2]. Вплив японських традицій та символіки на формування естетики деконструкції, а також її філософське обґрунтування висвітлює у

своїй статті Сандхья Лаллу-Морал [6]. Окремі аспекти деконструктивізму в контексті дизайну одягу проаналізовано в низці дисертацій, монографій, статей Ю.Л. Герасимова, Н.О. Сосніна, О.Ю. Булева, М.Р. Тимофеева [9], А.Ю. Демшина [10], Н.В. Ковальчук, Т.Л. Макарова [16]. Е.В. Свінцева у своїй роботі описує деконструкцію як формотворчий метод при проектуванні одягу. Аналіз деконструктивізму побічно представлено у працях, присвячених історії дизайну та моди О.Л. Шевнюк [22], З.О. Тканко [20].

Потреба комплексного дослідження деконструкції в творчості японських дизайнерів одягу зумовлена багатоаспектністю явища: визначення основних ідей, прийомів та засобів дає можливість пошуку унікальних проектних рішень в дизайні одягу.

Постановка завдання. Дослідження проявів явища деконструкції в дизайні одягу є важливим елементом створення його якісно нових інтерпретацій. Поглиблений розгляд деконструкції в творчості японських дизайнерів дасть змогу проаналізувати яким чином дизайнери вибирають певні елементи та використовують їх повторно при проектуванні колекцій, а також встановити їх зв'язок з філософськими постулатами деконструкції.

Отже, метою статті є аналіз характерних прийомів та засобів деконструкції, що використовуються японськими дизайнерами, а також дослідження та систематизація проектно-композиційних особливостей деконструкції в їх творчості.

Результати дослідження. Основні постулати деконструкції, впливаючи на методи та способи формотворення костюму, з моменту їх появи, викликали жваву дискусію. Проблема полягала у неоднозначності розуміння явища: з одного боку, деконструкція розглядалась як революційний метод створення форм одягу, з іншого – це спосіб комунікації, особлива система мислення, що знайшла своє

вираження в костюмі. Переосмислення функції і значення костюму, використання нових комбінацій елементів, вихід за межі традиційних уявлень про створення одягу є характерними ознаками творчості японських дизайнерів. Попри значну увагу до їх деконструктивістських проектів, актуальним залишається питання методів та прийомів створення таких колекцій.

На розвиток авангардної моди і визначення художнього образу європейського костюма вплинула творчість таких японських дизайнерів як: І. Міяке, К. Такада, Р. Кавакубо, Й. Ямамото. Своїм «деконструктивним» дизайном вони піддають сумніву і руйнуванню всі традиційні уявлення про форму, конструкцію, матеріал і функціональність одягу. Їх моделі підкреслено аморфні, побудовані на основі вільного крою, асиметрії конструктивних елементів, із застосуванням тривимірного проектування матеріалів за рахунок складок, заціпів, гофрування. Вони змінили традиційні уявлення про верх і низ, запропонували динамічні багатосарові композиції, що зумовлюють особливе сприйняття одягу в русі, при цьому костюм не виявляє форми тіла, а змінює це тіло за рахунок авангардних форм. Японські дизайнери зруйнували уявлення про завершеність ансамблю одягу, і використовували незавершеність як протиположність ідеальності і бездоганності, демонструючи благородні матеріали з необробленими краями, розрізами; надали фізичній красі другорядного значення. Їх творчості характерний аскетизм кольору, що виражається в прихильності до чорного, на протиположність строкатості 80-х. Запропонована нова концепція моди, що не прагне до ефектності, але шокує своєю радикальністю [22].

У 1980-х чорний колір швидко став синонімом естетики Кавакубо. Коли *Comme des Garçons* дебютував на Паризькому тижні моди в 1981 році, одяг привернув увагу

своєю абсолютною відсутністю кольору (рис. 1). Рей Кавакубо використовувала так багато чорного, що в її колекціях можна побачити відтінки та нюанси даного кольору. Вона перетворила чорний колір на колір інтелектуалізму, бунту та «сили», як вона сама описує його в одному з інтерв'ю [1]. Однак, у 1988 році вона створює колекцію, в якій домінують червоні відтінки (рис. 2), а в колекції 1997 року вводить інші яскраві кольори та фактури (рис. 3).

При проектуванні одягу методом деконструкції часто використовується інверсія (перестановка), що руйнує традиційні прийоми моделювання одягу. Рухомість та динамічність елементів композиції, показування назовні внутрішніх елементів одягу ілюструють перегляд усталених категорій побудови одягу як одного з основних принципів деконструкції [17]. Застосування цього прийому в творчості Рей Кавакубо можна чітко простежити в колекції 1992 року: жакети, що виконують роль спідниці чи сукні, рукави, які застосовуються як пояс, спідниці та штани замість верхньої частини одягу (рис. 4).

Р. Кавакубо, працюючи з костюмом, поводить себе і як модельєр і як скульптор, керуючись японською естетикою, що приймає недосконалість форми як прояв живого і справжнього. Роботи Кавакубо можуть абсолютно деформувати тіло, показуючи нові і не завжди правильні форми [9]. Яскравим прикладом цього може служити колекція 1997 року, де дизайнерка, використовуючи накладні подушки, спеціально деформує форми одягу в неочікуваних місцях (рис. 5). Деформація загальних пропорції людської фігури, гіперболізація форми, створення простору навколо тіла, непідпорядкування форми функції змушує змістити акценти на естетику неідеального. Використання нетрадиційних матеріалів, що нагадують папір чи мох в поєднанні з розробленими дизайнеркою тканинами з новими властивостями і роблять її одяг таким революційним.

Разом з новою естетикою деконструктивісти привнесли в дизайн одягу і нову декоративну мову: дірки, розриви, потертості, умисний брак і штучну деформацію матеріалу в виробках. Ця нова мова найповніше відображає естетику неправильності та недосконалості. Створене людиною є недосконалим, але, тим не менше, може бути прекрасним. В абсолютній симетрії і правильності немає руху, немає життя, вона штучна, а тому мертва [18]. У колекції 1982 року Рей Кавакубо створила чорний светр з революційного «мережива», фактично це були просто діри, що пронизували весь виріб (рис. 6). Таке трактування було диким та бентежливим, але тим же самим свідчить про інтелектуальну складову та символізм роботи.

Іссей Міяке деконструював західні модні концепції одягу змінюючи способи носіння одягу. Він використовував плоскі конструкції та драпірування у своїх творах «Шматок тканини» у 1976 р. Концепція «ма» (особливий простір між тілом і тканиною) була використана в колекції "Shell Coat" весна / літо 1985 року. Подібно до ефекту кімоно, пальто Shell спрощувало жіночу фігуру, повністю приховуючи вигини і красу жіночої форми. Дивлячись крізь призму європейського одягу, який звично нагадував контури фігури, одяг Міяке сприймався як вільний, безформний, такий що дає максимальну свободу. Використання Міяке плоскої конструкції також можна побачити у його колекції весна / літо 1988 р., в якій він ще раз використав єдиний шматок тканини без виточок і з мінімумом швів для створення синтетичного плаща [6].

Що стосується Міяке, то він є одним з найбільш експериментальних дизайнерів у застосуванні матеріалів: щоб трансформувати форми людського тіла він використовує залізо, папір, очерет, бамбук, силікон та каміння. Це видно в його бюстє з ротангу, яке виткав майстер виробів з бамбуку та ротангу Шочікудо Косуге у

1982 році. Бюстье перебільшувало форму тулуба і плечей при носінні (рис. 7). Іссей Міяке співпрацював з текстильними виробниками, експериментуючи з паперовою плісировкою на лляному крепі, тканию бавовною, поліестером та трикотажем, шукаючи функціональні можливості, цікаві текстури та розробляючи новий текстиль із використанням сучасних технологій. До 1988 року Міяке розробив і вдосконалив революційну техніку плісировки, в якій шматок тканини був вирізаний в декілька разів більшим за бажаний кінцевий результат і потім тепловим пресуванням створювалися постійні складки. Оброблені пресом складки змінювали розміри сукні плісе, таким чином змінюючи природну форму людського тіла. Сукня «Мінарет», яку Міяке створив у 1995 році була прикладом цього процесу зміни форми, оскільки конструкція нагадувала японський підвісний паперовий ліхтар і складалася в плоску, круглу форму, коли її не носити (рис. 8), [6]. Замість того, щоб вирізати та шити, тканину впорядковували через ряд постійних складок, які змінювали форму тіла людини при носінні [9].

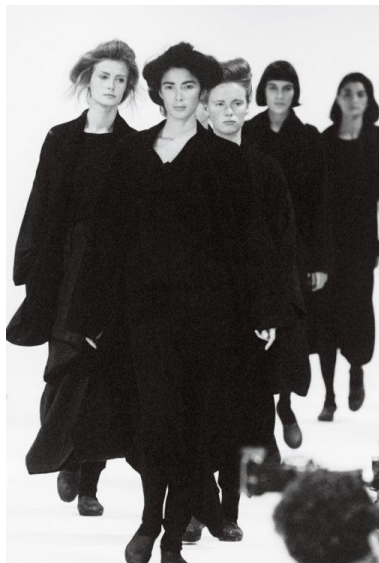
Експериментуючи з трансформаціями форм, колір у Міяке має другорядне значення. В основному використовуючи ахроматичні кольори, дизайнер з неабиякою майстерністю поєднує різноманітні відтінки сірого, білого, підпорядковуючи їх загальній формі. Однак, разом з тим дизайнер активно використовує силу кольору, щоб підкреслити складки, наприклад, в колекціях 2010 та 2018 років.

Відштовхуючись від японських традицій носіння кімоно як чоловіками, так і жінками дизайнери не надають створеному одягу гендерної специфіки. В об'ємному одязі, створеному Міяке для своєї колекції весна-літо 1985 та осінь-зима 1987, стать людини, що носила одяг, була прихована, розмиваючи межі між чоловічим та жіночим одягом. Дизайнер зосередився на просторі між тканиною і тілом людини для

створення неструктурованого, габаритного одягу, який приховував вигини жіночого тіла, тобто такого одягу, який стає гендерно нейтральним [6]. В колекціях Міяке складки, заціпи, шматки тканини мають вирішальне значення, за допомогою них створюються інноваційні форми, що набувають нових звучань при русі фігури, однак не залежать від неї. На відміну від роботи з плісе, моделі, зроблені І. Міяке за принципом оригамі, навпаки, показують, як можна довести впорядкованість до крайнього ступеня свого прояву, створивши з плоского об'єкта багатовимірну реальність [9], що можна простежити в колекції 2011 року. У вказаній колекції, Іссей Міяке відмовляється від силуету фігури, оперуючи плоскими шматками тканини та паперу для створення цікавої форми. Підсилюється враження агресивними контрастами кольору, фактур та матеріалів.

В своїх колекціях Іссей Міяке використовує такий характерний прийом деконструкції як асиметричність, однак робить це більш інтелектуально, запрошуючи глядача до співучасті. Як уже зазначалось, автор експериментував з традиційними способами носіння одягу, тому кількість варіантів одної і тої ж речі може бути надзвичайно великою, звідси-абсолютно симетрична річ може трансформуватись в асиметричну. Концептуальна незавершеність виробів у дизайнера реорганізовує стосунки дизайнер-споживач, тепер кожен, хто носить такий одяг сам приймає рішення як це робити, сам стає певною мірою, творцем [4]. Так, ще у колекції "Pleats-please" 1993 року Іссей Міяке робить на шматку тканини довільні прорізи, а споживач сам робить вибір яким чином його вдягати (рис. 9).

Можна стверджувати, що найбільшим викликом його творчості є здатність змусити глядача протистояти власним припущенням щодо того, з чого складається «костюм» чи «сукня».

Рис. 1. Колекція одягу,
Р. Кавакубо, 1981 [14]

Рис. 2. Сукня, Р. Кавакубо, 1982
[13]

Рис. 3. Сукня, Р. Кавакубо, 1997
[13]

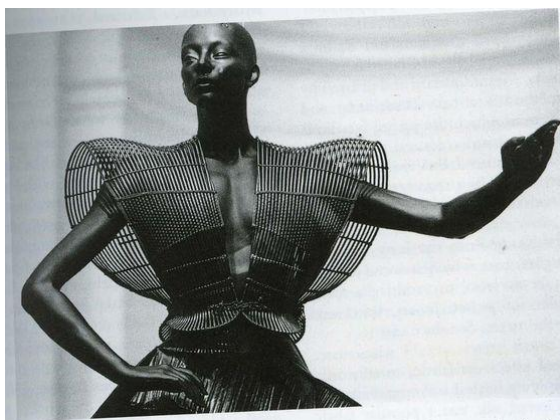
Рис. 4. Сукня, Р. Кавакубо, 1992
[13]

Рис. 5. Сукня, Р. Кавакубо, 1997
[13]

Рис. 6. Светр з дірками,
Р. Кавакубо, 1982 [7]

Рис. 7. Бюстье з ротангу,
І. Міяке, 1984 [3]

Рис. 8. Сукня
«Мінарет», І. Міяке,
1995 [12]

Рис. 9. Колекція «Складки,
будь ласка», І. Міяке, 1993 [5]

В обох своїх колекціях "Pleats, Please" та "A-POC" він зобразив нову постмодерну жінку кінця XX – початку XXI століть. Він показав їй, що завдяки красі простоти на одяг не можуть впливати зміни смаку. Його роботи свідчать про те, що значення, символічне або виведене, може дозволити уяві значно розширитися поза функціональними потребами одягу [4].

Так, як і в Рей Кавакубо, в ранніх колекціях Ямамото повністю переважає чорний колір. Бонні Інґліш у праці, присвяченій творчості японських дизайнерів простежує, що для цих модельєрів чорний колір набуває статусу відсутності кольору як такого, на противагу яскравості та строкатості західного одягу. Ямамото пояснює, що колір його робіт не був повністю чорним, а синім кольором індиго. Тканина була забарвлена так багато разів, що колір став близьким до чорного. Чорний у роботах дизайнера відсилає до символіки загадковості та таємничості, він одягає своїх моделей у «відсутність», тим самим надаючи важливого значення формам. Саме завдяки впливу японських дизайнерів, чорний колір увійшов у сферу повсякденності. Йоджі Ямамото, більше, ніж будь який інший дизайнер, змінив ту роль, яку чорний відігравав у суспільстві за останні тридцять років [4].

Відсутність швів та виточок, традиційних конструктивних елементів є основними характеристиками творчості Йоджджі Ямамото починаючи з 80-х років минулого століття. Він використовує плоску конструкцію в поєднанні з різноманітними драпіруваннями та загортаннями, переміщуючи частини цілого та нашаровуючи їх. Незавершеність, асиметрія, гармонійність, рухомість в комбінуванні та формотворенні виробів, ілюструють мінливість та неоднозначність буття. Внутрішні елементи виходять на перший план та відіграють вирішальну роль: виточки, застрочені назовні, технологічно незавершені деталі, необроблені краї тканини (рис. 10).

Зміщення рукавів, використання частини пілочки не за призначенням, прорізи в нетрадиційних місцях, нерівномірні зрізи трансформують традиційні уявлення про класичний одяг, даючи йому свободу [9].

Йоджджі Ямамото розробляв великогабаритний одяг, який змінював природні форми людського тіла, збільшуючи плечі, стегна та ноги. Це можна побачити в його колекції осінь/зима 1982 року. Штани, сорочки та пальто були великого розміру та зі змінною формою, елементи якої огортали фігуру таким чином, щоб створювався простір між одягом та тілом [6]. Ще одним прикладом деформації фігури може слугувати колекція 2014 року, в якій дизайнер створив об'ємні, вигадливі форми, наповнені повітрям, які візуально перебільшували окремі частини тіла, мінімізуючи таким чином значення самої фігури (рис. 11). Вказана деформація обрисів фігури людини виражала нову самодостатню естетику, філософію Ямамото, який пропонує симбіоз костюма і його власника, де одяг грамотно доповнює людину, зручність і комфорт стоять в основі концепції автора [16].

Йоджі Ямамото, проводячи асоціації з авангардним мистецтвом, зокрема, костюмами П. Пікассо для Дягілевських балетів, створює і нефункціональний одяг – жилет і спідницю з дерев'яних клинів і металевих петель (рис. 12), що наче «втікає» від стандартної фігури [20].

Ключовими моментами діаметрального розходження японської і європейської культури в розумінні краси і досконалості є відношення до асиметрії, як до принципу побудови композиції і виражального засобу художнього твору [15]. В творчості Йоджі Ямамото принцип асиметрії стає одним з основних, що можна чітко простежити в його колекції весна/літо 2015 року – нашарування деталей асиметричним способом, динамічність, виразність композиції.

Принцип незавершеності виробів в дизайнера Ямамото проявляється як велика

перевага, дозволяючи споживачу проявити свій творчий потенціал, відчуті моменти співучасті і співавторства при створенні свого візуального образу. Завдяки відсутності чіткої структури моделі дизайнера відкриті для трансформації і допускають поліваріантність способів їх

ношіння, тим самим сприяючи максимальній індивідуалізації образу носія одягу. Відсутність завершеності виробів перегукується з твердженням про безкінечність деконструкції, за яким, жоден з результатів не може бути кінцевим та істинним [15].

Рис. 10. Комплект одягу, Й. Ямамото, 2016 [11]

Рис. 11. Сукня, Й. Ямамото, 2014 [11]

Рис. 12. Костюм з дерев'яних пластин, Й. Ямамото, 1991 [8]

Об'ємні, багат шарові композиційні форми, переважно ахроматичні в колекціях Йоджі Ямамото зміщують точку уваги з одягу на людину. Парадоксально, але ігноруючи людську фігуру, створюючи одяг, який деформує пропорції людського тіла, дизайнер привертає до нього ще більшу увагу, надаючи йому нових сенсів та трактувань [6]. Деконструювання класичних елементів, надання формам певної свободи свідчать про інтелектуалізацію одягу, про зв'язок внутрішнього та зовнішнього в кожному конкретному образі.

Аналізуючи колекції японських дизайнерів-деконструктивістів можемо чітко виокремити основні прийоми та риси деконструкції в одязі, простежити характерні комбінації ознак у творчості кожного з досліджуваних дизайнерів. Узагальнений аналіз явища на прикладі

творчості японських дизайнерів подано в таблиці (Табл. 1).

Висновки. Проаналізовано колекції Йоджі Ямамото, Іссея Міяке та Рей Кавакубо кінця XX – початку XXI ст., виявлено основні принципи деконструкції, що аргументовані в роботах західних та вітчизняних дослідників. Простежено комбінації характерних ознак деконструкції та особливості їх застосування. Відмова від традиційної структури побудови одягу, заміна місцями елементів одягу, їх трансформація, відмова від силуету фігури на користь загальної форми, використання нетрадиційних матеріалів та фактур, ахроматична кольорова гама – відмінні фізичні характеристики японського деконструктивізму. Разом з тим, очевидною також є важливість філософської складової у творчості японських деконструктивістів.

Таблиця 1

Характерні ознаки деконструкції в творчості японських дизайнерів одягу

Дизайнери Основні ознаки	Рей Кавакубо	Йоджі Ямамото	Іссей Міяке
1. Стримана кольорова гама (в основному – ахроматична).	Використання в основному чорного кольору та його відтінків, а також білого, сірого. Пізніше – яскравих відтінків червоного, зеленого, а також строкатих фактур.	В основному – чорний та сірий, рідше – яскраві кольори або фактури.	В основному – ахроматична кольорова гама, зустрічаються яскраві кольорові поєднання.
2. Використання нетрадиційних матеріалів.	Використання найрізноманітніших матеріалів (папір, мох, гума, пластик тощо). Відновлення забутих технік створення текстильного полотна.	Використання дерев'яних пластин з металевими петлями, тканини, що нагадують папір тощо.	Використання заліза, паперу, очерету, бамбуку, силікону та камення. Використання новітніх технологій для створення полотен (труба, складки, 3D моделювання).
3. Відмова від силуету фігури на користь загальної форми.	Навмисна деформація одягових форм.	Використання поняття «ма» в колекціях. Створення гіпербользованих форм, що контрастують з фігурою.	Створення одягу від шматка тканини, без прив'язки до фігури.
4. Заміна місцями (переміщення) елементів одягу.	Жакети, що виконують роль спідниці чи сукні; рукави, які застосовуються як пояс; спідниці та штани замість верхньої частини одягу.	Рухомість елементів композиції, їх компонування (рукав, що не має функціонального значення, трансформований комір). Використання прийому повтору елементів.	Відсутність елементів одягу як таких, використання шматка тканини (reuse of clothes), жакардової труби, плісе.
5. Інверсія (Показування на зовні внутрішніх елементів одягу).	Рухомість та динамічність елементів композиції, показування назовні внутрішніх елементів одягу.	Внутрішні елементи одягу як декор та конструктивні елементи (припуски швів, виточки назовні).	Зміна традиційних способів носіння одягу. Відсутність окремих елементів одягу.
6. Асиметрія.	Асиметрія як базовий елемент колекцій.	Асиметрія як основа, однак симетрія зустрічається часто.	В основному – принципи симетрії, але за рахунок трансформації способів одягання, часто асиметричні.
7. Незавершеність виробів.	Багатошаровість композиції, необроблені шви, драпірування, наметувальні шви.	Незавершеність виробів, нерівномірні «рвані» зрізи, необроблені припуски. Нашарування окремих елементів одягу.	Концептуальна незавершеність виробів. Споживач сам вирішує як носити одяг.
8. Перевага змісту над функцією.	Форми, що обгортають тіло та сковують рух; довгі рукави; нашарування; підміна традиційних масштабів одягу.	Гіперболізовані, м'які, мішкуваті форми, що обгортають тіло. Перевага форми над функцією.	Динамічні форми, що не повторюють фігуру людини, а змінюються при русі.
9. Інтелектуальність, символізм.	Багатозначність образів, естетика неідеального.	Об'ємні, багатошарові одягові форми, в темних відтінках, що зміщують акцент з одягу на людину.	Побудова форм на основі традиційних уявлень про простір навколо тіла людини «ма».
10. Абстрактність.	Узагальненість форм, невизначеність елементів костюму.	Відмова від класичних елементів одягу, акцент на формі.	Чітка побудова форм через складки, заціпи тощо.

Тракування одягу і людського тіла як одного цілого, нівелювання кордонів між ними, символізм, перевага форми одягу над функцією, а також пошук нових функцій костюма ілюструють міцний зв'язок деконструктивного одягу з основними постулатами філософії деконструкції.

Застосування на практиці основних ідей деконструктивізму японськими дизайнерами значно вплинуло на подальший розвиток європейської моди, стало поштовхом до актуалізації нових композиційних прийомів проектування одягу та сприяло інтелектуалізації

європейської моди загалом. Проведений аналіз та систематизація художньо-композиційних і філософських принципів у колекціях Йоджі Ямамото, Іссея Міяке та Рей Кавакубо створює підґрунтя для розкриття образно-стильових особливостей деконструктивізму.

Основні напрями подальших досліджень – аналіз деконструктивізму в творчості бельгійських дизайнерів одягу, а також українських дизайнерів кінця ХХ – початку ХХІ століть, що дасть змогу простежити розвиток явища в сучасному дизайні одягу.

Література

1. Fury A. 7 key themes in Rei Kawakubo's career. *The New York Times Magazine*: Sinapore, 2017. URL: <https://tsingapore.com/article/7-key-themes-in-rei-kawakubos-career>.
2. Baudot F. *Yohji Yamamoto (Memoirs)*. Paris: Assouline, 2005. 79 p.
3. Bodyworks exhibition, Issey Miyake, 1984. URL: <https://www.pinterest.cl/pin/535576580680233262/>
4. English B. Japanese fashion designers: The work and influence of Issey Miyake, Yohji Yamamoto and Rei Kawakubo. Bloomsbury Academic, 2011. p. 9–22.
5. Issey Miake. Pleats please, 1993. URL: <https://www.pinterest.com/pin/538250592943445771/>
6. Laloo-Morar S. Design innovation by japanese designers Miyake, Kawakubo, and Yamamoto. Berg Fashion Library. 2016. URL: https://www.academia.edu/31144280/Design_Innovation_by_Japanese_Designers_Miyake_Kawakubo_and_Yamamoto.
7. Mendes V. Black In Fashion. London: V&A Publications, 1999. Pp. 106–107. URL: <http://collections.vam.ac.uk/item/O73390/jumper-kawakubo-rei/>
8. The Metropolitan Museum of Art. Dress, Yohji Yamamoto, fall/winter 1991–1992. URL: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/160783>.
9. Герасимова Ю. Л., Соснина Н. О., Булева О. Ю., Тимофеева М. Р. Возникновение и развитие деконструктивизма в дизайне костюма. *Омский научный вестник*. Сер. Общество. История. Современность. 2019. Т. 4, № 1. С. 55–60. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozniknovenie->

[i-razvitie-dekonstruktivizma-v-dizayne-kostyuma/viewer](https://cyberleninka.ru/article/n/vozniknovenie-i-razvitie-dekonstruktivizma-v-dizayne-kostyuma/viewer).

10. Демшина А. Ю. Мода в контексте визуальной культуры: вторая половина ХХ – начало ХХІ вв. СПб.: Астерион, 2009. 105 с. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/a-yu-demshina-moda-v-kontekste-vizualnoy-kultury>.
11. Журнал VOGUE. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/yohji-yamamoto>.
12. Журнал VOGUE. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/issey-miyake>.
13. Журнал VOGUE. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/comme-des-garcons>.
14. Журнал WWD. URL: <https://wwd.com/fashion-news/fashion-features/gallery/rei-kawakubo-exclusive-qa/comme-des-gar231ons-rtw-fall-1982-6488929-portrait/#/slideshow/article/6486260/6488929>.
15. Ибраева А. Эволюция идей деконструктивизма в контексте современных концепций развития моды. *Central Asian Journal of Art Studies*. Том 3. № 4. 2018. С. 85–101.
16. Ковальчук Н. В., Макарова Т. Л. Влияние деконструктивизма на развитие авангардных образов в коллекциях модных дизайнеров. В сб: *Инновационные технологии в текстильной и легкой промышленности*: мат. докл. межд. науч.-техн. конф. Витебский ГТУ. 2017. С. 140143.
17. Котляревська Н. В. Деконструктивизм в дизайне одягу як культурний код постмодернізму. *Манускрипт*. 2020. Том 13. Вып. 1. С. 202–206. URL: <https://doi.org/10.30853/manuscript.2020.1.42>.
18. Свинцова Е. В. Метод деконструкции в процессе проектирования одежды. *Вісник*

ХДАДМ. 2013. №2. С. 107–109. URL: <https://www.visnik.org/pdf/v2013-02-30-svintsova.pdf>.

19. Соснина Н. О., Толмачева Г. В. Деконструктивизм как метод креативного формообразования в дизайне костюма. *Международный журнал экспериментального образования*. 2016. № 1. С. 133–135. URL: <https://expeducation.ru/pdf/2016/1/9404.pdf>.

20. Тканко З. О. Концептуалізм у сучасній моді: теорія і практика проектування. *Вісник ЛНАМ*. Вип. 23. 2013. С. 26–37. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/23/6.PDF.

21. Тюрин И. Н., Гетманцева В. В. Деконструктивизм в моде 1980–1990-х гг. на примере творчества Мартина Маржель. Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. *Вопросы теории и практики*. 2017. № 11 (85). URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2017/11/47.html>.

22. Шевнюк О. Л. Історія костюма: навч. посіб. К.: Знання, 2008. С. 328–334.

References

1. Fury, A. (2017). 7 key themes in Rei Kawakubo's career. *The New York Times Magazine*: Singapore. URL: <https://tsingapore.com/article/7-key-themes-in-rei-kawakubos-career> [in English].
2. Baudot, F. (2005). *Yohji Yamamoto (Memoirs)*. Paris: Assouline [in English].
3. Bodyworks exhibition, Issey Miyake, 1984. URL: <https://www.pinterest.cl/pin/535576580680233262/>
4. English, B. (2011). Japanese fashion designers: The work and influence of Issey Miyake, Yohji Yamamoto and Rei Kawakubo. *Bloomsbury Academic*. P. 9–22 [in English].
5. Issey Miake. Pleats please, 1993. URL: <https://www.pinterest.com/pin/538250592943445771/>
6. Laloo-Morar, S. (2016). Design innovation by japanese designers Miyake, Kawakubo, and Yamamoto. *Berg Fashion Library*. URL: https://www.academia.edu/31144280/Design_Innovation_by_Japanese_Designers_Miyake_Kawakubo_and_Yamamoto [in English].
7. Mendes, V. (1999). *Black In Fashion*. London: V&A Publications. 106–107. URL: <http://collections.vam.ac.uk/item/O73390/jumper-kawakubo-rei/>
8. The Metropolitan Museum of Art. Dress, Yohji Yamamoto, fall/winter 1991–1992. URL: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/160783>.
9. Gerasimova, Yu.L., Sosnina, N.O., Buleva, O.Y., Timofeyeva, M.R. (2019). Vozniknoveniye i razvitiye dekonstruktivizma v dizayne kostyuma [Formation and Development of Deconstructivism in Costume Design]. *Omskiy nauchnyy vestnik. Ser. Obshchestvo. Istoriya. Sovremennost. – Omsk Scientific Herald. Ser. Society. History. Modernity*. 4, 1. 55–60. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozniknovenie-i-razvitiye-dekonstruktivizma-v-dizayne-kostyuma/viewer> [In Russian].
10. Demshina, A. (2009). *Moda v kontekste vizualnoy kultury: vtoraya polovina XX – nachalo XXI vv.* [Fashion in Context of Visual Culture: the second half of XX – beginning of XXI century]. Sankt-Peterburh: Asterion [In Russian].
11. Zhurnal "VOGUE" [Journal "VOGUE"]. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/yohji-yamamoto> [In Russian].
12. Zhurnal "VOGUE" [Journal "VOGUE"]. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/issey-miyake>.
13. Zhurnal "VOGUE" [Journal "VOGUE"]. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/comme-des-garcons> [In Russian].
14. Zhurnal "WWD" [Journal "WWD"]. URL: <https://wwd.com/fashion-news/fashion-features/gallery/rei-kawakubo-exclusive-qa/comme-des-gar231ons-rtw-fall-1982-6488929-portrait/#/slideshow/article/6486260/6488929> [In Russian].
15. Ybraeva, A. (2018). Evolyutsiya idey dekonstruktyvizatsiyi v konteksti suchasnykh kontseptsiy rozvytku mod [Evolution of ideas of deconstructivism in the context of modern concepts of fashion development]. *Kazakhskaya natsionalnaya akademyja yskusstv ym. T. Zhurghenova. Central Asian Journal of Art Studies*. 3. 4. 85–101 [In Russian].
16. Kovaljchuk, N.V., Makarova, T.L. (2017). Vlyanye dekonstruktyvnykh obrazov v kollekcijakh modnykh dizajnerov [The influence of deconstructivism on the development of avant-garde images in the collections of fashion designers]. *Ynnovatsionnyye tekhnologyy v tekstyl'noj y leghkoj promyshlennosti: materyaly dokladov mezhdunarodno-tekhnycheskoj nauchnoj konferencyy. Vytebskiy ghosudarstvenny j tekhnologicheskiy unyversytet*. 140–143 [In Russian].
17. Kotlyarevskaya, N.V. (2020). Dekonstruktivizm v dizayne odezhdy kak kulturnyy

kod postmodernizma. [Deconstructivism in Fashion Design as a Cultural Code of Postmodernism]. *Manuskript*. 13. 1. 202-206. [In Russian]. URL: <https://doi.org/10.30853/manuskript.2020.1.42>.

18. Svintsova, E.V. (2013). Metod dekonstrukcyi v processe proektyrovanyja odezhdy [Method of the deconstruction planning of clothes]. *Visnyk Kharkivskoji derzhavnoji akademiji dyzajnu i mystectv* [Bulletin of the Kharkiv state academy of design and arts]. 2. 107-109. URL: <https://www.visnik.org/pdf/v2013-02-30-svintsova.pdf> [In Russian].

19. Sosnina, N.O., Tolmacheva, G.V. (2016). Dekonstruktivizm kak metod kreativnogo formoobrazovaniya v dizayne kostyuma [Deconstruction as a method of forming a creative costume design]. *Mezhdunarodnyy zhurnal eksperimentalnogo obrazovaniya*. 1. 133-135. URL: <https://expeducation.ru/pdf/2016/1/9404.pdf> [In Russian].

20. Tkanko, Z. (2013). Konceptualizm u suchasnij modi: teorija i praktyka proektuvannja [Conceptualism in contemporary fashion: theory and practice of design]. *Visnyk Ljvivskoji nacionalnoji akademiji* [Bulletin of the Lviv National Academy]. 23. 26-37. URL: https://nam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/23/6.PDF [In Ukrainian].

21. Tyurin, I.N., Getmantseva, V.V. (2017). Dekonstruktivizm v mode 1980-1990-kh gg. na primere tvorcestva Martina Marzhely [Deconstructivism in fashion of the 1980-1990s by the example of the creative work of Martin Margiela]. *Istoricheskiye, filosofskiyе, politicheskyye i yuridicheskyye nauki, kul'turologiya i iskusstvovedeniye. Voprosy teorii i praktiki*. 11(85). URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2017/11/47.html> [In Russian].

22. Shevnjuk, O.L. (2008). *Istorija kostjuma* [History of costume]. Kyiv: Znannja. 328-334 [In Ukrainian].

DECONSTRUCTIVISM CHARACTERISTICS IN COLLECTIONS OF JAPANESE FASHION DESIGNERS AT THE END OF XX – EARLY XXI CENTURIES

SHEVCHUK K. I.

Lviv National Academy of Art

Purpose. The goal of this paper was to discover the main deconstruction in Japanese clothes designers creativity, methods of garment constructions, design and compositional features of fashion deconstruction.

Methodology is based on system informative and visual analytical methods. Structural analysis of modification of compositional elements and method of comparative and historical analysis were used.

Results. The paper describes basic principles and techniques of deconstruction in clothing design. The design and compositional features of deconstruction (shape, silhouette, construction, plastic, texture, decor, coloristic solution) in the works of Japanese clothing

ОСОБЕННОСТИ ДЕКОНСТРУКТИВИЗМА В КОЛЛЕКЦИЯХ ЯПОНСКИХ ДИЗАЙНЕРОВ ОДЕЖДЫ КОНЦА XX – НАЧАЛА XXI ВЕКОВ

ШЕВЧУК К. И.

Львовская национальная академия искусств

Цель. Исследовать характерные проявления деконструкции в творчестве японских дизайнеров одежды, проанализировать основные методы проектирования и проектно-композиционные особенности фэшн-деконструкции.

Методология. Методологической базой данной статьи является системно-информационный и визуально-аналитический методы исследования. Применен структурный анализ трансформаций художественно композиционных элементов, а также метод сравнительно-исторического анализа.

Результаты. Выявлены основные принципы и приемы деконструкции в дизайне одежды. Определены проектно-композиционные особенности деконструкции (форма, силуэт, конструкция, пластика, фактура, декор, колористическое решение костюма) в творчестве

designers are determined. The basic principles of deconstruction in the works of Rei Kawakubo, Issey Miyake, Yohji Yamamoto are systematized and generalized, the combinations of features are inherent in each of the designers, their common and distinctive features are analyzed.

Scientific novelty of the research is determined in definition and systematization of the main design and compositional features of deconstruction in clothing design. The basic principles of deconstruction in the collections of Japanese clothing designers are analyzed, the importance of the conceptual component of their work is emphasized.

Practical significance. The systematic analysis of characteristics of clothes design deconstruction allows to use new interpretations and projecting unique clothes collections. The paper materials are supposed to be used in scientific research on deconstruction.

Keywords: *garment design; clothes projecting; deconstruction; deconstructivism; japanese design; postmodernism.*

японских дизайнеров одежды. Систематизированы и обобщены основные принципы деконструкции в творчестве Рей Кавакубо, Иссей Мияке, Йоджи Ямамото, прослежено, комбинации признаков присущи каждому из дизайнеров, проанализированы их общие и отличительные признаки.

Научная новизна заключается в определении и систематизации основных проектно-композиционных особенностей деконструкции в дизайне одежды. Проанализированы основные принципы деконструкции в коллекциях японских дизайнеров одежды, подчеркнута важность концептуальной составляющей их творчества.

Практическая значимость. Системный анализ характеристик деконструкции в дизайне одежды дает возможность ее качественно новых интерпретаций и проектирование уникальных коллекций одежды. Материалы статьи могут быть использованы в научных исследованиях, посвященных деконструкции.

Ключевые слова: *дизайн костюма; проектирование одежды; деконструкция; деконструктивизм; японский дизайн; постмодернизм.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРА

Шевчук Христина Ігорівна, аспірантка, факультет дизайну, Львівська національна академія мистецтв, ORCID 0000-0002-7722-9167, **e-mail:** chrkonyk@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Шевчук Х. І. Особливості деконструктивізму в колекціях японських дизайнерів одягу кінця XX – початку XXI століть. *Art and design*. 2020. №4(12). С. 173–184.

[https://doi.org/
10.30857/2617-
0272.2020.4.14](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.4.14)

Citation APA: Shevchuk, K.I. (2020) Deconstructivism Characteristics in Japanese Fashion Designers at the end of XX – early XXI Centuries. *Art and design*. 4(12). 173–184.